THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
251 - 253 Queen Street West Telephone Adelaide 3067
Subscription Rates $5.00 Per Year
Single Copy — 2 Cents

Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ontario January 22nd. 1913.

די ערשטע מאי פייערונג

מיט דער געוועהנליכער מודא, וועלכע עס זוכט שטענדיג אנציא־ווארפען דער הערשענדער רעאקציאנערער קראפט, איז אויך געווען דער חיי־יאהריגער ערשטער מאי באנליים.

א גאנצע וואך, האבען למשל די וואשינגטאנער טעלעגראמען גע־וואוסט צו דערצעהלען, וויי דער אמעריקאנער העלדישער יוסטיץ סעקרע־טאר פאלמער האט ענטדעקט א פארשווערונג, וואס האט געכטען געזאלט אומברענגען גאנץ אמעריקע. עהנליכעס איז אויך געמאלדען געווארען פון איבעראל. אין ביי אונז אין קאנאדע, האט מען אפילו געשלעפט די סאל־דאטען פון דער איסט, אין זיי אריבערגעשיקט אין ווינניפעג. וואו מען האט אויך אנגעשראקען, אז עטוואס שרעקליכעס וועט דארטען צוגע־גרייט.

דער ערשטער מאי, דע רטאג פון אינטערנאציאנאלער ארבייטער סאליידאריטעט און מענשליכער פארברידערונג, איז שוין זיט לאנג גע־ווארען פאר די הערשענדע רעאקציאנערען, ווילכע זעהען דעם צייכען פון דער צייט, א מיטעל איינצושרעקען דעם עולם, אין נאך מעהר פאר־שקלאפען אויהם צו די אינטערעסען פון גרויס־קאפיטאל.

אבער טראץ דעם אנגעווארפענעם שרעק, צייגען די ערשטע ידיעות, וואס זיינען דערווייל דא, אז דער "ערשטער מאי" פון נאך דער מרחמה האט זיך אין פיעלע פרעצער אויסגעצייכענט מיט זיין אמאליגער פייער־ליכקייט און באראקטער. אין ענגלאנד אליין, גלייכט מען האבען מיליו־נען ארבייטער אויהם געפיירט, אין אזוי אויך אין אנדערע פלעצער.

ארגאניזירטע ארבייט איז נאך קיינמאהל פריהער ניט געווען אזוי גאהעגם צום צייכען דעם ריגאלדיגען וועג פון זיין באפרייאונג.

דער קומענדער אמעריקאנער פרעזידענט און די אמעריקאנער אידען

פון לעא וואלפסאן.

די צייטען און אומשטענדען האבען זיך געביטען און מיט זיי דארפען זיך אויך בייטען אונזערע באגריפען און שטעלונגען. נייע פראגען זיינען עגט־שטאנען און זיי באדארפען באהאנדעלט ווערען, קוים די אומשטענדען פארערען. א סך זאכען וועלכע זיינען פריהער באר־טראכט געווארען פון א שטאלען, לאקאל־לען שטאנדפונקט, האבען יעצט געהראר־גען א ברייטען אינטערנאציאנאלען כאר־אקטער און מיר מיזען זיי באטראכטען פון זייער נייעם שטאנדפונקט. עס איז פיעלייכט פיעל שווערער אויפצוזאייגען צו נייע אומשטענדען, עס איז פיעלייכט פיעל שווערער אויפצוזאדארפען אלטע באגריפען און פאראורטייליען, עס קומט ניט אן לייכט צו זעהן און צו פארשטעהן די נייע געשעהענישען און זיי צו באנ־האנדלען ווי זיי פארלאנגען. אבער די צייט ברענגט אלעס, און מיט דער צייט די ענדערונגען אין אונז אליין.

וואס פאר אן איבערקעהרונג די צייט האט געבראכט אין אמעריקאנער פאליטישען לעבען אין באגריפ? ביז צו די צייטען פון דער מלחמה, האט אונזער לעבען דא אין אמעריקא געהאט א ריינעם אינערליכען אין לאקאלן כא־ראקטער. מיר האבען זיך געהאלטען פעסט ביי וואשינגטאן'ס ווארנונג געגען „ענטענגלינג עלליענסעס". און האבען מיט מעהר אדער וועניגער אינטערעס באר־ארגט אונזערע איינענע ביזנעס. מיר האבען געהאט אונזערע באמיהונגען אין עלעקשאנס, אבער אלעס האט נור ביז האט צו טון מיט אונז אליין אין מיט אונזערע איינענע אינטערעסען. אונזערע אינטערנאציאנאלע אין דיפלאמאטישע באציהונגען מיט דער וועלט און איבער־הויפט מיט איראנא, זיינען קיינמאל גע־ווען א טייל פון אונזערע באמיהונגען אי־שוים. עס האט קיינעם געגאדט און גע־קומערט אונזער דיפלאמאטיע. מיר האב־בען זיך איבער פארהאלט אויף דעם פרע־ודענט אידישע פאליטיק און האבען ניט געזוכט קיין באזונדערע אינטערעסען. עס איז געווען ביי אונז כמעט א אונזע־שריבענער געווען אז מיר דארפען נישט אויסמישען אונזער אידישקייט מיט אי־ערע פראגען. עס האט פאקטיש ניט עקזיסטירט קיין אידישער אינטערעס אין דעם זין, אז איבערהאט איהם אויהם אהמעטע טראגען אדער מיט איהם געהעגט מאכען ארגענט וועלכע פאליטישע דיעלס. די אידען וואס זיינען געווען אקטיוו אין די פאליטישע פארטייען האבען דאס עגטען אלס אמעריקאנער בירגער אהן צו האבען אין זיין ארגענט וועלכע כשפעיעלע אידי־שע אינטערעסען. עס איז אמת אז אמאל פלעגען זיך אמעריקאנער אין אידישע פאר־ליטיקער, ריהמען מיט דעם וואוס פון די אידישע בירגער, אין אז אמאל פלע־גען זיי צו אונז אפצולדען צו הערפען דעם אדער דעם אנדערען האנדידאט פון זייער פארטיי — דאס האט אבער געהאט קיין קיין ווירקונג. מיר האבען אומער גע־שטימט אלס אמעריקאנער אין מיר האבען דאמיט זעהר אפט שטאלצירט. אין די אידישע געגענדען אין די גרויסע שטעדט, אין ניו־יארק, פילאדעלפיא און שיקאגא, האבען די אידען טאקע טענומען א וויכ־טיגען אנטייל אין די פארטייען פאלי־טיק, א סך אידען האבען קאנדידאטן אין זיינען עריגשלעך געווארען צו וויכטיגע עמטער, אבער זייער אידישקייט האט דאמיט גאר ניט געהאט צו טון.

און יעצט? א חוץ אונזערע אינטערעסאנטע אינטערעסיקע לאקאלע פראגען האט אונזער פאליטישען לעבען אין באגריפ ביז צו די צייטען פון דער מלחמה, האט אונזער לעבען דא אין אמעריקא געהאט א ריינעם אינערליכען אין לאקאלן כא־ראקטער. מיר האבען זיך געהאלטען פעסט ביי וואשינגטאן'ס ווארנונג געגען „ענטענגלינג עלליענסעס". און האבען מיט מעהר אדער וועניגער אינטערעס באר־ארגט אונזערע איינענע ביזנעס. מיר האבען געהאט אונזערע באמיהונגען אין עלעקשאנס, אבער אלעס האט נור ביז האט צו טון מיט אונז אליין אין מיט אונזערע איינענע אינטערעסען. אונזערע אינטערנאציאנאלע אין דיפלאמאטישע באציהונגען מיט דער וועלט און איבער־הויפט מיט איראנא, זיינען קיינמאל גע־ווען א טייל פון אונזערע באמיהונגען אי־שוים. עס האט קיינעם געגאדט און גע־קומערט אונזער דיפלאמאטיע. מיר האב־בען זיך איבער פארהאלט אויף דעם פרע־ודענט אידישע פאליטיק און האבען ניט געזוכט קיין באזונדערע אינטערעסען. עס איז געווען ביי אונז כמעט א אונזע־שריבענער געווען אז מיר דארפען נישט אויסמישען אונזער אידישקייט מיט אי־ערע פראגען. עס האט פאקטיש ניט עקזיסטירט קיין אידישער אינטערעס אין דעם זין, אז איבערהאט איהם אויהם אהמעטע טראגען אדער מיט איהם געהעגט מאכען ארגענט וועלכע פאליטישע דיעלס. די אידען וואס זיינען געווען אקטיוו אין די פאליטישע פארטייען האבען דאס עגטען אלס אמעריקאנער בירגער אהן צו האבען אין זיין ארגענט וועלכע כשפעיעלע אידי־שע אינטערעסען. עס איז אמת אז אמאל פלעגען זיך אמעריקאנער אין אידישע פאר־ליטיקער, ריהמען מיט דעם וואוס פון די אידישע בירגער, אין אז אמאל פלע־גען זיי צו אונז אפצולדען צו הערפען דעם אדער דעם אנדערען האנדידאט פון זייער פארטיי — דאס האט אבער געהאט קיין קיין ווירקונג. מיר האבען אומער גע־שטימט אלס אמעריקאנער אין מיר האבען דאמיט זעהר אפט שטאלצירט. אין די אידישע געגענדען אין די גרויסע שטעדט, אין ניו־יארק, פילאדעלפיא און שיקאגא, האבען די אידען טאקע טענומען א וויכ־טיגען אנטייל אין די פארטייען פאלי־טיק, א סך אידען האבען קאנדידאטן אין זיינען עריגשלעך געווארען צו וויכטיגע עמטער, אבער זייער אידישקייט האט דאמיט גאר ניט געהאט צו טון.

אין יעצט איז אונזער אינטערעסאנטע אינטערעסיקע לאקאלע פראגען האט אונזער פאליטישען לעבען אין באגריפ אין דער ערפאלג פון דער אדער אנדערען קאנדי־דאט זעהר אבען די גלעכטע באדייטונג. אונזער פאליטישער האריזאנט איז געווא־רען פיעל גרעסער. די פאליטישע פראג־גען מעהר אמפריצירט. אין זיי פער־לאנגען א בעסערע אנשויונג און אן ערגסערע באהאנדלונג. אלע ערגסטע בירגער ווערען באראפען שענקען צו אלע נייע פראגען זייער גרעסטע אויפמערק־זאמקייט. עס איז אמת אז יעדער איבער־געבענער בירגער דארף זיי צור ערשטען אויפפאסען פון א ריינעם אמעריקאנער שטאנדפונקט, אין זערן אז אמעריקא'ס אינטערעסען זאלען פראקטעטעט ווערען, דאס שליסט אבער ניט אויס די מעגליכ־קייט אז מען די מעלות און חסרונות פון די האנדידאטען ווערען באטראכט ווערען אז מען זאל אויך באטראכטען די שטעלונג פון די האנדידאטען צו די נייע געשאפע־נע אינטערנאציאנאלע פראבלעמען. עס איז יעצט די פליכט פון די ביהנער דאס צו טון, און אין דער קומענדער עלעק־שאן זאלען מען קענען אורטיילען ווי וויים מיר האבען פארשטאנען דאס נייע אין אונזער לעבען.

פאר אונז אידען האבען די נייע ארייג געבראכטע פראגען אין אונזער אמעריקא־נער לעבען, די גרעסטע וויכטיגקייט. אזוי לאנג ווי אמעריקא איז געווען פאר־אלטערעסירט אין זיך אליין זיינען מיר אויך געווען פארהאנדלט אין אין אנדע־רע איינענע פראגען.

עס איז אמת, אז מיר האבען א סך מאל פארזוכט צו פארזיכטערעסירען אונזער רעגierונג אין דער טרייערונגער לאגע פון די אידען אין אנדערע לענדער, עס איז אונז אמאל אויך טאקע געלונגען צו קריגען פאר זיי אביסעל הילפע, א סך מאל האבען מיר זיך באראפט צופרידי־דענשטעלען מיט א דיפלאמאטישער פערשפרעכונג, וואס האט צו גאר־ניט געפיהרט. אלעס וואס מיר האבען גע־קענט טון איז געווען צו מאכען א סענ־טימענטאלען אפיער אין נאמען פון יושר אין גערעכטיגקייט. יעהר אפט האבען מיר זיך אנגעשלאגען אין דער אנטוויארט, אז עס קען נאר ניט געטון ווערען ווייל מיר קענען זיך ניט אריינמישען אין פרעמ־דע אנגעלעגענהייטען. יעצט איז די זאכ־נע גאנץ אנדערש. אונזערע אינטערנא־ציאנאלע פערהעלטניסע שטיהען איין בכמעט אלע פעלקער פון דער וועלט. א מייל פון זיי שולדען אמעריקא זייער עהר־ליכקייט אלס א שטאאט, און א מייל פון זיי האבען פיעל געוואגען און זיינען גרויס געווארען דורך אונז. אלס מיט־גליעדער פון דער ליגע אז נייטשאנס האב־בען כמעט אלע אויף זיך אנגענומען געווי־סע פליכטען און די ליגע האט א רעכט צו פערלאנגען אז די אלע פליכטען זאלען אויסגעפיהרט ווערען. אין די אלע טעפער ראטע טריטס וועלכע זיינען געשלאסען געווארען מיט פוילען, רומעניען, טשעי־כא סלאוואקיע א. ז. וו. זיינען פארהאנ־דען אלע פונקטען וועלכע גאראנטירען אידישע גלייכבערעכטיגונג אין די לענ־דער און אויך געוויסע מינאריטעטען רעכטע. די מעהרהייט פון דאס אנערקענט די באלאזור דעקלאראציע וועגען פארעמטינא און ענגלאנד וועט געוויס קריגען דער מאנדאט. די אלע אידישע פראגען רוהר־רען אונז עגג אן, אין מיר זיינען שטארק אין זיי פאראינטערעסירט. קיין יום מאנד קען אזוי פיעל ווירקען פאר אי־דישע אינטערעסען ווי אמעריקא. פאר אונז אידען איז עס יעצט פון דער גרעס־טער ווייכטיגקייט אז דער געקסטער פרע־ודענט זאל זיין א מאן וואס זאל פאר־שטעהן א חוץ אמעריקא'ס אינערליכע אינ־טערעסען, אויך אונזער נייע אמעריקא־נער אינטערנאציאנאלע פאליטיק, און אין דער קומענדער עלעק־שאן זאלען מען קענען אורטיילען ווי ווייט מיר האבען פארשטאנען דאס נייע אין אונזער לעבען.

פאר אונז אידען האבען די נייע ארייג געבראכטע פראגען אין אונזער אמעריקא־נער לעבען, די גרעסטע וויכטיגקייט. אזוי לאנג ווי אמעריקא איז געווען פאר־אלטערעסירט אין זיך אליין זיינען מיר אויך געווען פארהאנדלט אין אין אנדע־רע איינענע פראגען.

עס איז אמת, אז מיר האבען א סך מאל פארזוכט צו פארזיכטערעסירען אונזער רעגierונג אין דער טרייערונגער לאגע פון די אידען אין אנדערע לענדער, עס איז אונז אמאל אויך טאקע געלונגען צו קריגען פאר זיי אביסעל הילפע, א סך מאל האבען מיר זיך באראפט צופרידי־דענשטעלען מיט א דיפלאמאטישער פערשפרעכונג, וואס האט צו גאר־ניט געפיהרט. אלעס וואס מיר האבען גע־קענט טון איז געווען צו מאכען א סענ־טימענטאלען אפיער אין נאמען פון יושר אין גערעכטיגקייט. יעהר אפט האבען מיר זיך אנגעשלאגען אין דער אנטוויארט, אז עס קען נאר ניט געטון ווערען ווייל מיר קענען זיך ניט אריינמישען אין פרעמ־דע אנגעלעגענהייטען. יעצט איז די זאכ־נע גאנץ אנדערש. אונזערע אינטערנא־ציאנאלע פערהעלטניסע שטיהען איין בכמעט אלע פעלקער פון דער וועלט. א מייל פון זיי שולדען אמעריקא זייער עהר־ליכקייט אלס א שטאאט, און א מייל פון זיי האבען פיעל געוואגען און זיינען גרויס געווארען דורך אונז. אלס מיט־גליעדער פון דער ליגע אז נייטשאנס האב־בען כמעט אלע אויף זיך אנגענומען געווי־סע פליכטען און די ליגע האט א רעכט צו פערלאנגען אז די אלע פליכטען זאלען אויסגעפיהרט ווערען. אין די אלע טעפער ראטע טריטס וועלכע זיינען געשלאסען געווארען מיט פוילען, רומעניען, טשעי־כא סלאוואקיע א. ז. וו. זיינען פארהאנ־דען אלע פונקטען וועלכע גאראנטירען אידישע גלייכבערעכטיגונג אין די לענ־דער און אויך געוויסע מינאריטעטען רעכטע. די מעהרהייט פון דאס אנערקענט די באלאזור דעקלאראציע וועגען פארעמטינא און ענגלאנד וועט געוויס קריגען דער מאנדאט. די אלע אידישע פראגען רוהר־רען אונז עגג אן, אין מיר זיינען שטארק אין זיי פאראינטערעסירט. קיין יום מאנד קען אזוי פיעל ווירקען פאר אי־דישע אינטערעסען ווי אמעריקא. פאר אונז אידען איז עס יעצט פון דער גרעס־טער ווייכטיגקייט אז דער געקסטער פרע־ודענט זאל זיין א מאן וואס זאל פאר־שטעהן א חוץ אמעריקא'ס אינערליכע אינ־טערעסען, אויך אונזער נייע אמעריקא־נער אינטערנאציאנאלע פאליטיק, און אין דער קומענדער עלעק־שאן זאלען מען קענען אורטיילען ווי ווייט מיר האבען פארשטאנען דאס נייע אין אונזער לעבען.

פאר אונז אידען האבען די נייע ארייג געבראכטע פראגען אין אונזער אמעריקא־נער לעבען, די גרעסטע וויכטיגקייט. אזוי לאנג ווי אמעריקא איז געווען פאר־אלטערעסירט אין זיך אליין זיינען מיר אויך געווען פארהאנדלט אין אין אנדע־רע איינענע פראגען.

עס איז אמת, אז מיר האבען א סך מאל פארזוכט צו פארזיכטערעסירען אונזער רעגierונג אין דער טרייערונגער לאגע פון די אידען אין אנדערע לענדער, עס איז אונז אמאל אויך טאקע געלונגען צו קריגען פאר זיי אביסעל הילפע, א סך מאל האבען מיר זיך באראפט צופרידי־דענשטעלען מיט א דיפלאמאטישער פערשפרעכונג, וואס האט צו גאר־ניט געפיהרט. אלעס וואס מיר האבען גע־קענט טון איז געווען צו מאכען א סענ־טימענטאלען אפיער אין נאמען פון יושר אין גערעכטיגקייט. יעהר אפט האבען מיר זיך אנגעשלאגען אין דער אנטוויארט, אז עס קען נאר ניט געטון ווערען ווייל מיר קענען זיך ניט אריינמישען אין פרעמ־דע אנגעלעגענהייטען. יעצט איז די זאכ־נע גאנץ אנדערש. אונזערע אינטערנא־ציאנאלע פערהעלטניסע שטיהען איין בכמעט אלע פעלקער פון דער וועלט. א מייל פון זיי שולדען אמעריקא זייער עהר־ליכקייט אלס א שטאאט, און א מייל פון זיי האבען פיעל געוואגען און זיינען גרויס געווארען דורך אונז. אלס מיט־גליעדער פון דער ליגע אז נייטשאנס האב־בען כמעט אלע אויף זיך אנגענומען געווי־סע פליכטען און די ליגע האט א רעכט צו פערלאנגען אז די אלע פליכטען זאלען אויסגעפיהרט ווערען. אין די אלע טעפער ראטע טריטס וועלכע זיינען געשלאסען געווארען מיט פוילען, רומעניען, טשעי־כא סלאוואקיע א. ז. וו. זיינען פארהאנ־דען אלע עניינים קשים אונזערע געשעהענישען קומען אונז. זיינען זיי דאך זיכער, אז פאר קיין אידישע אינטערעסען איז אין דער גאנצער וועלט אין אמעריקא אין אין אנדערע לענדער אין אין אנדערע לענדער אין אין אנדערע לענדער